

PAȘII LUI VLAD POHILĂ

„Am trăit ziua de 31 august anticipat. Am pregătit-o, împreună cu mai mulți colegi, cu un an și jumătate înainte”.

Rostește fiecare cuvânt cu mare grijă, așa cum bunica mea, trecută prin foamete, adună fiecare firimitură de pâine în palmă. Scriitorul Vlad Pohilă vorbește cu admirație despre limba română pentru a cărei emancipare a luptat în anii '80.

Modest din fire, filologul ne-a rugat să nu scriem prea mult despre el, pentru că nu ar fi el chiar cea mai mare figură a acelor zile când peste 750 de mii de persoane au ieșit în stradă și au cerut limbă, nu salarii sau alte beneficii materiale.

Un vis împlinit

„Am fost niște romantici”, constată astăzi Vlad Pohilă, amintindu-și de modul în care se desfășurau în acele zile evenimentele în Țările Baltice.

„Balticii au cerut și ei limbă, istorie, dar și libertăți, drepturi, proprietate privată”, face el o paralelă. Chiar și așa, ziua de 31 august 1989, în care a mers împreună cu mai mulți colegi în fața Sovietului Suprem al RSSM, unde s-a și decis, urmare a unor discuții aprinse și a Marii Adunări Naționale din 27 august, declararea „limbii moldovenești” drept limbă de stat și revenirea la alfabetul latin, i se pare una crucială pentru istoria noastră.

„Când s-a anunțat că a fost votat alfabetul latin, am trăit o mare bucurie. Am văzut oameni cu lacrimi în ochi. Eram atunci lângă Alexandru Cosmescu, un mare intelectual al acelor timpuri, și țin minte că a spus: „Ei, acum pot și să mor, pentru că ne-am recăpătat alfabetul”. Din păcate, cu adevărat, peste câteva luni s-a

prăpădit, pentru că suferea de o boală”, își amintește Vlad Pohilă de primele momente după adoptarea legii care a readus limba română în Basarabia.

„Coloanele” conștiinței naționale

„Era o mare de oameni. Am trăit o profundă emoție văzând coloanele celea imense cu tricolorul, interzis încă. Aveau scrise cu litere românești raioanele din care veneau. Unii au mers mai bine de zece km pe jos, pentru că milițienii au făcut în fel și chip să împiedice mulțimea să vină la manifestație. Mă uitam la acei oameni și mă gândeam: eu, ca filolog, sigur doream schimbarea, dar de ce o vor acești oameni care parcă nu aveau treabă, nu erau direct implicați?”, ne mărturisește Vlad Pohilă nedumerirea trăită în urmă cu 26 de ani.

Chiar dacă, pe 31 august 1989, a preferat să stea în mulțime și să nu se implice direct în organizarea manifestației, filologul a avut un aport substanțial la pregătirea evenimentelor din 31 august prin acțiunile sale anterioare.

O victorie trăită anticipat

„Am trăit ziua de 31 august anticipat. Am pregătit-o, împreună cu mai mulți colegi, cu un an și jumătate înainte. În iunie 1988, „Tinerimea Moldovei” a publicat un reportaj de-al meu de la o discuție la Academia de Științe. Redactorul-șef nu credea că va trece cenzura, dar articolul a fost publicat”, spune Vlad Pohilă. De altfel, el a fost printre primii care a scris despre necesitatea revenirii la alfabetul latin.

Tot Vlad Pohilă, împreună cu Emil Mândăcanu (fiul lui Valentin Mândăcanu) și Viorel Ciubotaru, au pregătit și „Scrisoarea celor 66”, o scrisoare deschisă semnată de 66 de personalități care au cerut tranșant stoparea experimentului „limba moldovenească” și declararea limbii române drept limbă de stat.

„Documentul era împărțit în trei puncte. Eu am redactat partea cu alfabetul latin. Mulți își revendică acum această scrisoare. Emil a adunat atunci mai mult de 66 de semnături. Țin minte că mergeam cu o foaie albă și îi rugam să semneze, lăsându-le impresia semnatarilor că ei sunt primii care o fac. Unii și-au retras ulterior semnătura și așa am ajuns la cifra fatidică. Acea scrisoa-

re, publicată pentru prima dată de ziarul „Învățămintul public”, în septembrie 1988, a fost un document catalizator care a mobilizat sute de mii de oameni care au trimis saci de scrisori de adeziune. Țin minte că ideea scrisorii ne-a venit la o discuție pe care am avut-o cu Viorel Ciubotaru în locuința pe care o închiriam în demisolul unei clădiri de pe strada Armenească”, ne dezvăluie filologul detalii.

Aventuri periculoase

Au urmat cele două ediții ale ziarului *Glasul*, editate în grafie latină și tipărite la Riga și Vilnius.

„Le-am adus clandestin, unele cu camionul, altele cu avionul. Desigur, știam că ne expunem unui pericol, dar am reușit să depășim frica. Am avut de multe ori senzația că eram urmăriți atunci când aduceam ziarul acasă. Mai târziu, mi-a spus un colonel de poliție că, în timp ce aduceam numărul doi al ziarului, eram așteptați la Cernăuți unde trebuiau să ne pună niște droguri sau altceva ca să ne aresteze. Noi însă am venit pe alt traseu și așa le-am stricat cărțile”, ne descrie Vlad Pohilă aventura prin care a trecut în lupta pentru alfabetul latin.

Evenimentele din 31 august 1989 au fost precedate și de editarea unei broșuri scrise de Vlad Pohilă: *Să citim, să scriem cu litere latine*.

Ideea a venit de la Chiril Vaculovschi, de la Editura „Lumina”, iar Vlad Pohilă a acceptat-o cu drag, mai ales că avea o schiță în minte.

„Am scris broșura în câteva nopți. Tot noaptea, a fost editată și tipărită la „Lumina” de niște domnișoare care au cules textul la o mașină franțuzească, punând diacriticele de mână. Tirajul inițial a fost de 300 de mii de exemplare. Am cerut să fie puse în vânzare la prețul de 10 copeici, cam cât au fost costurile de editare și tipărire. Ulterior, am aflat că alții au reușit să se căpătuiască pe seama acestei broșuri, vânzând-o cu o rublă”, se amuză autorul.

„Asta nu aș fi crezut”

Este fericit că a putut trăi acele timpuri pline de romantism, dar astăzi recunoaște că așteptările născute cu 26 de ani în urmă i-au adus mai multe decepții.

„Decepția mea cea mare este că oamenii nu au beneficiat de acea schimbare. Sunt dicționare, condiții pentru a vorbi corect, dar avem atât de multă indiferență și atitudine porcoasă față de limbă. Asta nu aș fi crezut. La fel cum nu aș fi crezut că se vor menține speculațiile legate de limba moldovenească și că unii care atunci erau în fruntea mișcării de emancipare a limbii române s-ar fi lăsat atât de ușor de toate, văzându-și de treabă. Am avut atunci un salt, apoi însă...”, își lasă Vlad Pohilă fraza neterminată.

Pe 31 august 1989, seara, revenind victorioși de la miting, filologul Vlad Pohilă, împreună cu mai mulți colegi, au mers să sărbătorească.

„Am făcut-o în stil tineresc. Am ridicat pahare în cinstea României Mari și a Limbii Române. Atunci, după Podul de Flori, credeam că unirea va fi în cel mult doi ani. Sunt și acum în așteptarea ei”, ne spune scriitorul, în timp ce tocmai era în drum spre Bacău.

Ziarul Național [online]. 31 August 2015 [citat 17.05.2020].

Disponibil: <https://tinyurl.com/y7h4uf4j>